

valók. Jelentés tekintetében is megfelel ez ARANY *és-vés*-ének, csakhogy itt nem a félelem okozta hasogató fájdalomra vonódott át a név, hanem a nyugtalankodás, vágyakozás okozta hasonló hatású érzelem megnevezésére. A konkrét értelmű *vés*: átvitt értelmű (**vés-ik* > **vis-ik* >) *isik-visik* igék viszonya egy másik népnyelvi párhuzammal is támogatható: *ki-vás* 'kiváj': *vás-ik* 'vágyik, erősen kívánkozik' MTsz. (: *vásód-ik* 1. 'nyugtalankodik'; 2. 'vágyódik' MTsz.) A nyugtalankodásnak itt említett szemléleten alapuló elnevezésére jó példát találunk KRIZA *Vadrózsáiban* (367. l.): *Mit vásódog anyyit, te vásott fenekü? Tám bizon nyü van a tenekedbe?*

ARANY persze ismerhette a N. *isik-visik* ikerszót Biharból, de a Nyelvőr idetartozó adatai későbbiek a *Toldi Szerelme* megírásnál.¹

Kelemen József.

Szegedi tájszavak.

(Első közlemény.)

ablakos: házaló üveges tót.
 abronyica: vízhordó rúd, amelynek két végére vödört, köcsögöt akasztanak (mióta nem a Tiszáról hordják az ivóvizet, a szó is, szokás is kezd emlékezetből kikopni).
 ade ~ adi: add ide.
 agár: sovány (gúnyos).

agytányos: segítőtárs (kissé gúnyos).
 ájj: 1. a város alsó vége. Ott laknak az ájjon. 2. valaminek az alja: ájjbúza.
 ájtatos: ~ ájtatos.
 akar: ~ akár. Akarki, akarihogy stb.

¹ ARANY valóban ismerte a N. *isik-visik* ikerszót. E cikk kiszedése után olvastam ARANY LÁSZLÓNÁL *Az őszike* c. népmesében: „A szép királynénak... sehogy se volt nyugta; mindig a kis fiú után *isett-visett* a lelke“. ÖM. IV. 1901: 57. Mivel ez a mese a Kisf. Társ. Népkölt. Gyűjt.-ében nincs meg, minden bizonnyal ARANY-L. 1862-i gyűjteményéből való (*Eredeti népmesék*, Pest. — E gyűjteményhez Szegeden nem juthattam hozzá.) Erről pedig GYULAI azt írja, hogy ARANY LÁSZLÓ és JULISKA „megmutatták atyjoknak, aki gondosan átnézte és kiadását eszközölte“. (ArL: ÖM. IV. 5.) Ha figyelembe vesszük, hogy Arany János maga is foglalkozott az *i*-zéssel s a *vés* igéről is tudta, hogy *i*-ző vidéken *vis* alakban használatos (vö. Arany: Hátrah. Próz. Dolg. 1889: 320.), nyugodtan kimondhatjuk sejtésünket: az *és-vés* 'marcanglódik' ikerszót Arany maga alkotta, még pedig valószínűleg a N. *isik-visik* 'vágyakozik' ikerszó analógiájára.

- akcis: bor-italadó.
 akkorú: ~ akkora.
 alapos: testes, köpcös.
 alít: vél, gondol.
 elalítkozik: elalél, nem ügyel a szóra. De elalítkoztát!
 alkalmas: rendes, alkalmazkodni tudó. Alkalmas ember.
 amâráék felé: amarra, helytelen irányban (tréfás).
 amúgyosan: amúgy, különben. Hát amúgyosan hogyan van ken'?
- ananászbarrack: ananászbarrack.
 angyalbögyöllő: száraztészta, amit máshol núdlinak neveznek. Kiveszöben lévő szó.
 angyalfekvés: a kenyér béle és felső haja közötti üreg, elválás.
 anyagyással: csíntalan gyerek (tréfás). Na te anyagyással!
- anyaszéna: első kaszálás széna.
 anyátlan: elhanyagolt külsejű emberre mondják, férfira is.
 apëllál: följebbez. A kinek nem teccik: apëllájjon!
 araszt: arasz. Araszt ~ arasztot.
 arányossann: folyton, szünet nélkül. Esik añ, arányossann.
 asszonyom: így hívja a feleség az ura bátyjának feleségét.
 asztalfia: asztalfiók. Ott van az asztalfiába!
 aszt: ~ aztán.
 atrec: levélcím.
 attulanfogva: ~ attólfogva.
 autombít ~ ótombít: automobil.
 -avilódik: elavilódik: elkallódik.
- advënt: advent.
 ágác: akác.
 ágaskodik: kapaszkodik lábújjhegyre állva.
 ágencia: gőzhajóállomás.
 áhúl: ájul. Majd eláhúltam!
 áll elébbáll: gazdagabb, híresebb, mint más. Kiáll: kimerül. Kiállásig dőgözött.
 äggy áltóhejjbe: ugyanegy helyen állva. Ilyen még: äggy ültóhejjbe; äggy áltóhejjbe mögívott äggy. Iiter bort.
 állam kapcájja, állad kapcájja, álla kapcájja stb. (elvont alakja nincs): állkapocs.
 álladzó: fonál, vagy szíj, amivel pástoremberék kalapjukat az állukhoz kötötték.
 állás: l. marha állás.
 álm: állam.
 elámojodik: elámul, nem tud a csodálkozástól szóhoz jönni.
 ápítkozik: áhít, áhítózik. Né ápítkozzá utánna.
 mögáprëndál: megneheztel árja: dallam. Nem ezönn az árján kö danolni ezt a nótát. Söt ilyeneket is hallani: nem ez az árja ennek a nótának.
 áriás nóta: az ú. n. hallgató nóta.
 árkus: ívpapír.
 árokásó: írigy, áskálódó természetű.
 ásóz: ás.
 átalszomszéd: átellenben lakó szomszéd.
 átamátájjú: ügyetlenül, hanyagúl tesséklássék-módra (melléknévi alakja nincs). De átamátájjú csináltad mög!
 (Folyt. köv.)

Bálint Sándor.